

Szerkesztőségi iroda,
 hová a lap szellemi részére vonatkozó közlemények küldendők: fő-utca 186. szám.

Kiadó hivatal:

Nagy Ferenc könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek, hirdetések, hirdetés-díjak és reclamatiók küldendők.

BÉKÉS

POLITIKAI ÉS VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Hirdetések felvételnek: Gyulán a kiadó hivatalban; Pesten: Lang Lipót nemzetközi hirdetési irodájában (Erzsébet tér 9. sz.) Továbbá Neumann B. (Kegyő utca 6. sz.), és Singer Sándor (3 korona utca 5. sz.) hirdetési irodájában. — **Hirdetési díjak:** Három hasábos Garmondsor háromszori hirdetésnél 5 kr. Terjedelmes vagy többször megjelenő hirdetések kedvezőbb feltételek mellett vétetnek fel. — Kincstári illeték minden egyes beiktatásért 30 kr. — A „Nyilttér”ben a 3 hasábos Garmondsor díja 15 kr.

Megjelen

hetenként kétszer, vasárnap és csütörtökön.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordással, vagy vidékre postán

egész évre . . . 6 frt —
 fél „ . . . 3 frt —
 negyed „ . . . 1 frt 50

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Alkalmazható-e nálunk az angol szakértő-tanuskodási rendszer?

II.

Minden intézkedés, vagy ha úgy tetszik, intézmény csak annyiban kor-, célszerű és ennél fogva üdvös, a mennyiben az bizonyos államban az adott viszonyok és körülményeknek megfelel. És ezen szempontból itélve meg az angol tanuskodási rendszert, leplezetlenül és kereken kimondjuk, hogy az nálunk ma még nem alkalmazható és pedig igen egyszerű okból. Sajnos, de kénytelenek vagyunk kimondani, hogy nálunk Magyarországon, sőt, mondhatnám, a birodalomban általában a tudományok, de különösen az orvosi tudomány kenyeri tudomány, azaz: tanuljuk az orvosi tudományokat, azért, hogy azoknak a gyakorlat terén hova-hamarább hasznát vegyük, vagyis: hogy a kis szellemi tőkét minél hamarabb s minél jövedelmezőbb módon értékesítsük.

És épen mert az orvosi tudományok megélhetési forrás nálunk, azok tanulására magukat a legtöbb esetben szegény sorsu szülék gyermekei adják, kikre aztán az élet szinpadára történt kiléptükkel nem az elméleti meddő, hanem a gyakorlati ismeretek értékesítését erőszakolja a megélhetés szigorú kényszerítése. Itt rejlik azon piritó nemzeti szegénység oka: hogy nekünk

magyaroknak még önálló orvosi irodalmunk nincs, s kénytelenek vagyunk idegen nemzetek termékeit ültetve át, kielégíteni szükségleteinket; mint ezt az újabb időben a magyar orvosi könyvkiadó társulat tevő, de a mely maga is önálló művek hiányában, csak fordításokkal volt kénytelen beérni egész a mai napig. Német- és Angolhonban vagyonos embereket találunk a tudomány terén, cultiválni az egyes tudomány-ágakat; tanulni nem azért, hogy eljünk, hanem hogy tudjunk; náluk a tudomány az égi istennő (himmlische Göttin), nálunk fejsz tehén (die melkende Kuh). Náluk az egyes tudomány-ágak számos szakértővel vannak representálva, nálunk vannak az egyes gyakorlati tanoknak specialisták, alig az elméleteiknek. Amott, ha a törvény előtt felmerülő kérdés bizonyos tudomány-ág körében mozog, e tudomány-ág teréről szólhatják, és szolítják elő az állam céljaira igényelt szakértőt tanuskodás végett; s a mit tesz a korona ügyésze egyoldalt, ugyanezt teszi a vádlott a maga javára másoldalt. Ha ennél fogva az angol tanuskodási rendszert akarnók hazánkban meghonosítani, az angol társadalmi állapotokhoz hasonló állapotokat kellene előbb e téren is teremteni, ha a teremtés e téren oly akadályokba s oly előítéletekbe nem ütköznek, mint a milyenbe ütközik nálunk lépten és nyomon; hol általában a természettudományok, de külö-

nösen az orvosi tudományok iránt még bizonyos szent borzalom is uralkodik.

Es ha az adott viszonyok között mégis elég bátorságunk volna megkísérteni az angol tanuskodási rendszer alkalmazását, el lehetnénk készülvé oly amabilis confusióra, melyből egyoldalt a kellő szakértői képesség hiánya, itt-ott talán az anyagiakat hajhászó rosz hiszeműség valóságos chaost teremtene, melyből aztán nehezen lehetne megtalálni az ariadne-fonalat.

— Legújabbán a csehországi kiegyezés foglalkodtatja a világot. A kiegyezésre vonatkozó okmányok rövidre vont tartalma következő: a de-delegatiót Csehország elismeri s abba közvetlen 15 tagot választ, az államadóssági valamint közügyi quótájukat maguk akarják a csehek az örökös tartományokkal szemben megállapítani. A közös kormányt fenkivánják tartani, ugy azonban, hogy abban Csehország a tartomány-gyűlésnek felelős kancellár által képviseltessék. A közös felsőház helyét senátus foglalná el, melynek felét örökös tagok, felét pedig a tartomány-gyűlések ajánlatára kinevezettek tennék, s az ekként alakítandó senátus a tartomány-gyűlések közötti alkotmányvitákban is döntene.

— A belügyministerium körrendeletileg felszólította a törvényhatóságokat, hogy az italmérési jogból eredő jövedelmek kimutatását az italmérési jog váltásági tőkéjének megállapíthatása végett küldjék be.

TÁRCA

A „veleszületett” eszmék.

(Büchner Lajos „Kraft und Stoff” című művéből.)
 (Folytatás.)

A „veleszületett eszmék” tana igazolásul, bizonyos létező általános szellemi eszmék és fölfogásokra történnek utalások, mely eszmék és fölfogások egyesek és népek életében oly nyomatékkal, bizonyossággal és átalánossággal érvényesülnek, hogy azok empirikus származása nem képzelhető; ellenben fölvehető, miként azok az emberi természet eredeti tulajdonait képezik. Ide sorolhatók mindenekelőtt a metaphysikai, szépzéti és erkölcsi fogalmak; tehát az igaz, jó és szép eszméi. Észlelhető — mondják — hogy már a gyermek kedélye is fellázad az igaztalan látásán; tehát a gyermek jó iránti vonzalma már akkor nyilatkozik, midőn még önálló egybehasonlításokra képtelen. — Ezek ellenében mindenekelőtt figyelembe veendő, hogy az, mit általában eszmének (Idee) nevezünk, nem minden embernek önszerzeménye, hanem az összes emberiségnek tartós időközön át fáradságteljesen kiküzdött hódítványa. Az eszme aként keletkezik, hogy az ember az őt környező tárgyilagossá világból a mindenkinek közöset vagy hasznosat kikeresi, abból magának egy ugynevezett eszmeképet alkot, s ennek az igaz, szép

vagy jó nevet kölcsönzi. E szellemi processus azonban már kitartólag azon időtől fogva van folyamatban, a mely időben az emberi nem fejlődésnek indult; az eszme ezáltal mindinkább bizonyos történelmi jogosultságot nyer és az egyes embernek, ki az időben megjelen, nem szükséges, hogy a már folyamatban levő processuson önmagában kezdetétől végig menjen, hanem elegendő a már létezőt magába fölvenni. Miden viszszatekintés nélkül az eszme keletkezési történetére, úgy tetszetik nekik, mintha annak „veleszületett”-nek kellene lenni; de az eszme soha sem lett volna képes a tárgyilagossá világot minden határozott vonatkozása nélkül az egyén szemlélképességére — bizonyos idő alatt önmagától kifejlődni. „Az eszme ennél fogva” — mondja Oersted — „a gondolatok szemlélképző egysége, melyet az értelem fogott fel, de mint szemléletet.” — Ugyan ide vonatkozólag még a következők jól megjegyzendők: Ha a szépzéti, erkölcsi és metaphysikai fogalmak az emberrel „veleszületett” és közvetlen fogalmak lennének, akkor ebből az következne, hogy azok mindenütt egyformák, abszolút becsüek és hogy azoknak föltétlen érvényük van. A valóságban azonban azt látjuk, hogy e fogalmak a legnagyobb mértékben viszonylagosak, s hogy úgy egyeseknél, mint népeknél és különböző időkben a legkülönbözőbbek, s e különbség néha oly nagy, hogy valóságos ellentétek állanak elő, a mely el-

lentétek lételőket a külső benyomások különbségének köszönhetik. A fehér az ördögöt feketének festi, a néger fehérnek. Vad népek az orron keresztül fűzött karikákkal és tetovirozással ékesítik magukat, a mi nekünk utálatraméltónak tetszik. Átalában a szépzéti fogalmak viszonylagos voltát és különbségét semmi sem bizonyítja szembe-ötöbben, mint az ugynevezett divat, mely tudvalevőleg sokszor a legellentétebb dolgokban nyilvánul. A szépzéti fogalmakkal épen úgy vagyunk, mint a célszerűség fogalmaival. Valamit szépznek, vagy célszerűnek találunk, mivel már ilyenül el van fogadva és mert a megszokás által annak tartjuk, s bizonyosan nem kevésbé szépznek, vagy célszerűnek találunk, ha ugyanaz másforma volna. A görögök, e szépzéti dolgokban oly magas műveltségű nép, eszmék- és képekben az emberi és állati alakokat csodálatosan egyesíték, holott ma már ezt szépznek egyáltalán nem tartjuk. A kínaiak nagyon szépznek találják, ha a nő mentül vastagabb s oly kis lába van, hogy e miatt alig járhat. A japánok csak a sárga testbőrt tartják szépznek s fogaikat feketére pácolják, mert szerintük „utálatraméltó, ha valakinek fehér fogai vannak mint a kutyának”, — a mi költőink ellenben a legnagyobb lelkesedéssel éneklik meg kedveseik vakító fehérségű fogait. (Az orvosok a gyöngyfehér fogakat egészségi szempontból kedvezőtlen jelenségnek tekintik.) Schmar da szerint a singhale-

— Az országgyűlés pénzügyi bizottsága e hó 12. és 13-án tartott ülésében a vallás- és közoktatási miniszter költségvetésének tárgyalásával foglalkozott. — Az ipartörvényjavaslat tárgyában kiküldött tizenötös bizottság pedig ugyancsak a fentebbi napokon tartott üléseket.

Zágrábból a következő hírek érkeztek: E hó 9-én az ogulini határszéleken zavargás tört ki. A rakovici századból 200—300 ember fegyverben indult, nem tudni, kinek vezetése alatt. Az első hír szerint Rasics őrnagyot elfogták volna: Mollináry főparancsnok a körülfekvő ezredeknek rögtön fegyveres indulását rendelte a felkelés erőyes elnyomására. A zavargók a század fegyverraktárát kirabolták, s ez alkalommal egy altisztet agyonlőttek. Rasics őrnagy és két tiszt menekült. Mollináry főparancsnok gyors rendelkezései folytán valószínű a fölkelők körülfogása. — Károlyváros erődbe Zágrábból egy sorhadbeli zászlóalj indul a helyőrség megerősítésére.

Ujabb hírek szerint a mozgalom csak is a rakovici századkerületre terjed, nem pedig az egész ogulini kerületre. A zendülés még nincs legyőzve, a zavargókat azonban sorgyalogság által s a sluini határőrsapatok tartják körülfogva. A zendülés oka állítólag a határvidéki erdők eladása; a bécsi „Tagblatt“ pedig e zendülésben ismét a kamarilla működésére vél ismerni. Azt mondják, hogy a felkelőknek ez a jelszavuk: „minden magyar és osztrákot kiirtani és Horvátország igazi zászlaját kitűzni.“

A lázongók vezéreiül említetnek: Kvaternik zágrábi ügyvéd és Bach a „Hrvatska“ szerkesztője, ki közelebbről 15,000 frt postapénzt sikkasztott el. A mozgalom célja a magyar-osztrákság kiirtása, s a horvát nemzeti zászló kitűzése. A mult éjjel itt (Zágrábban) 3—4 írott plakát ragasztatott ki a következő tartalommal: „Kelj fel, horvát nép, a határörök az osztrák-magyar sereget megverték!“ Reggel e falragaszokat a rendőrség eltávolította. Zágráb hangulata igen csendes.

Külföld.

A francia pénzügyminiszter Berlinben Bismarckal a tanácskozást megkezdte s mint mondják, a tanácskozások az egész hadikárpótlásra ki fognak terjeszkedni, s ha eredményre vezetendnek, Németország a francia terület megszállásával végképen föl fog hagyni. — A főtanácsi választások ered-

sek egyenes vagy könnyen hajlott orra oly kevésbé tetszett a hódító chinaiaknak, hogy tudósítók által azt iratták hazájukba, mikép Ceylon sziget lakóinak orr helyett madárcsőr van arcukon. A batoka-indusok (Délafrika) mindkét nembeli gyermekeik felső fogait kitördelik, mi által az alsó fogak annál hosszabbakra nővének, az arcnak rut, aggott kifejezést kölcsönöznek. Mindazáltal minden batoka-indusnő nagyon rutnak tartja magát mindaddig, míg az említett műtéten keresztül nem ment. A tahitaiak az által vélik magukat széppé tenni, hogy orrukat laposra nyomják; az afrikai partokon élő somalok pedig a vörös hajzatot tartják ékességnek s ezért meszet, vaját és sarat használnak hajkenőcsül, hogy a vörös hajszinre szert tegyenek. A botokud-indiánok az alsó ajak és fülon tett behasításokba dugót illesztnek s az alsó ajak ekként eszközlött madár-csőrszerű meghosszabbításával arcukat tetemesen szebbé vélik tenni. Némely délafrikai négertörzsek asszonyainak a felső ajakon keresztülvont kulesalaku gyűrű, az ugynevezett pelelé, visszataszító kinézést kölcsönöz. Liwingstone, a híres angol utazó egy törzsfőnöktől e szokás okát tudakozván, a kérdezt cso-dálkozva felelé: „Nos hát a szépség miatt! Hiszen ez az egyetlen szép, a mivel a nők bírnak; a férfiaknak szakála van, a nőknek nincs, — mik volnának a nők pelelé nélkül?“

(Vége következik.)

ményére vonatkozólag Thiers azon bizalmát fejezte ki, hogy az általánvéve mérsékelt szabadelvű jellegű lesz, mint sem radikális, mit a bonapartista kisebbség meg nem zavarhat. A mindenesetre nagyon szűken érkező jelentések után ítélve, úgy látszik, hogy a választások a nagy városokban most is tulnyomóan radikális színezetűek. A választásokra vonatkozólag egy párisi 10-ki távirat ezt jelenti: 4000 főtanácsi választásból 2000 eredmény ismeretes. Cissej tábornok és a körülzárolt metzi várban volt összes tisztek mindnyájan kárhoztatólag nyilatkoznak Bazaineről. Párisból írják, hogy a Versaillesban lévő községi foglyok nagy részét legközelebb szabadon boesátják és pedig mindazok visszanyernék szabadságukat, kik állandó lakást tudnak kimutatni, vagy a kikért tekintélyes egyének jót állnak. A meghalt francia belügyminiszter helyét hir szerint Lefranc Viktor foglalta el.

Berlin, okt. 11. Camphausen pénzügyminiszter és Delbrück elnök tegnap délután meglátogatták Pouyer-Quertiert; délelőtt Pouyer egy conferentiában vett részt a külügyi hivatalban; délben pedig a császár által fogadtatott. — A császár személyesen fogja a birodalmi gyűlést megnyitni.

A svéd országgyűlés a király által óhajtott hadsereg reformot elvetvén, ülészaka berekesztetett.

A chicagói borzasztó tüzvérszól, mely a fiatal s óriási gyorsasággal fejlődő város legnagyobb részét elpusztította, következő tudósítások vannak: Hétfőn reggel tört ki a tüzvérsz. A városnak majdnem fele leégett, a kereskedők városrésze, a hidraulikus művek elpusztultak. A tüzet egy óriási szélvihar kísérte, minélfogva a tüzoltók minden erőfeszítése sikertelen volt. Hogy az égés terjedése megakadályoztassék egész utcák löporsegélyével levegőbe röpítették. A vendéglők, a legjelentékenyebb középületek, a táviradók, a hirlapok helyiségei, az indóházak mind leégték. A tűz négyezsgömrétföldnyi területen dühöngött. A leégett házak számát tizenkétezerre, a kárt 150 millió dollárra teszik, 100,000 ember lakás nélkül maradt. A borzasztó szerencsétlenségnek számos emberélet esett áldozatául.

Legujabbak.

Stuttgart, okt. 11. Közelebről egy porosz tábornok fog kinevezetni württembergi hadtestparancsnokká.

New-York, okt. 11. Chicagóba a fedéltelenül maradt 75,000 személy elhelyezésére sátrak érkeztek. A romok közt sok holttest találtatott; sok éhenhalási eset fordul elő; nyolc fosztogató agyonlövetett; Canadából tetemes segély érkezett.

Konstantinápoly, aug. 12. Császári parancs szerint ezentul a miniszterek mellé keresztény államtitkárok fognak kinevezetni. Máris nevezetett ki a kereskedelmi ministeriumba egy görög, a közlekedésibe egy bolgár és a külügyibe egy örmény. A rendelkezés nagy meglepéssel fogadtatott.

Bécs, okt. 12. A nemzeti bank elhatározá, az aranya és ezüstre járó kölcsönértékek minimumát 2000 frtra és a kölcsön határidőt 3 hónapról 2-re leszállítani, 4% kamatlábot továbbra is megtartván. A brünni fiók 1.300,000, a prágai 1 millióval többlet fog dotáltatni.

Linez, okt. 12. A landtág a császárra kiáltott háromszoros hoch-hal, bezárattott.

Levelezés.

Szeghalom 1871. október 10.

Valjon tudják-e még a megyében, hogy mi is vagyunk, hogy élünk és mozgunk, s azon törjük a fejünket: hogy lehessen egyik napról a másikra becsülettel megéltünk? Bizony azt hiszem, hogy nem sokat törődnek velünk, s ha valóban úgy van, úgy az csak saját hibánk; mert hiszen néma gyermeknek anyja sem tudja a baját. Hejh pedig

sok a bajunk! annyi, hogy ha felsorolnom kellene azt sem tudnám hol kezdjem! Igaz, hogy van bajunk között akár hány, a melyeken magunk is segíthetnénk, sőt segítenünk is kell, ha azt nem akarjuk, hogy a Sárret minden esetre a maga kárára, annyira elüssön a megye többi részétől, hogy az ki onnan ide téved, idegen országban lenni kerpzelje magát. De van sok olyan bajunk is, melyekre nézve a közös segítséget méltán igényelhetjük, sőt joggal követelhetjük is; s ha már feltettem magamban, hogy ezek orvoslásának előmozdítására a nyilvánosság utjához folyamodjam: kezdem a legfőbbben: a vizekkel bajon. Voltak idők, s még nem nagyon régen multak el, midőn a Fekete és Sebes-Körösök, de leginkább a Berettyó árjai e vidék legnagyobb részét elborítván, terjedelmes réteket alkottak. S nem ezen időszak volt a legrosszabb; nem azért, mert a rét minden évben megadta s mit tőle várni lehetett. Adott nádat, bő legelőt s télre szénát eleget. Nem úgy van ez azonban ma, s már évek óta, a mióta t. i. az említettem folyókat szabályozták, már t. i. úgy, a hogy — magyarosan. Ma már csak Vésztőnek van néhány ezer hold rétte, Szeghalomnak sokkal kevesebb; nádat tehát nem sokat vágunk, legelőnk rendszerint kevés van, szénánk még kevesebb, s meg is van a következménye, mert az azelőtt itten annyira virágzott marhatenyésztés nem hanyatlik, hanem egészen sirba szállott a nélkül, hogy azok helyét valami hasznosabb foglalta volna el. A régi cimeres gulyáknak ma csak maradványait lehet még itt-ott, egy-egy birtokos vagy nagyobb gazda már-már „mustrába“ kerülő jármos ökreiben látni, magának a gulyának, a melyből kikerültek sem hire sem hamva, csak kevesen emlékeznek róla.

Egyáltalában nem szeretném azonban, ha valaki azt hinné rólam, hogy én a régi idylli állapotot, a rétet náderdejével, kócsagjaival, bújárjaival, vad récéivel és ludjaival s tudja az ég hány fajta madaraival vissza kívánám; nem, még vadászati szenvedélyem sem olyan nagy, hogy ily vágyat keltsen bennem; — azon nézetben sem vagyok, mintha sok és szép marhat csak a régi patriarchalis módon lehetne tenyészteni, — s még is azt mondom, hogy e vidéken rosszabbul vagyunk ma, mint voltunk régen, mert vizeink szabályozásában nincs köszönet. Mint nem szakember egyáltalában nem akarok a mérnöki tudományba avatkozni; de azt hiszem, hogy a vizek szabályozása gyakorlati eredményének megítélésére ép értekek mellett egy kis józan ész is elégséges, s épen ezen gyakorlati eredmények tapasztalata mondatta velem, hogy rosszabbul vagyunk ma, mint voltunk régen; mert a szabályozások következtében a rétek aránytalanul nagy része megszűnt, a szabadá lett föld nem termette meg többé a nádat, de hasznos füveket sem; az azelőtt bő legelőt és kaszálót szolgáltatott szigetek és hátaik, mint általában szikes területek; kedvező időjárás mellett is legfőlebb birkalegelőt adnak; mi volt tehát természetesebb, mint hogy a víz alól felszabadult rétek tulajdonosai minden igyekezetüket oda fordították, hogy azokat ekeművelés alá elkészítsék, — célszerű módon jártak-e el ebben vagy nem? azt itt vitatni nem akarom, de tették és tenniük is kellett; mert hiszen adót meg szabályozási költséget is fizetni kellett és kell ma is, s így mi természetesebb, mint hogy azokat lehetőség szerint hasznosítani iparkodtak. Ezen műveleteknek igen kedveztek a hatvanas száraz évek, de meg volt és meg van kárunk is, mert nem szólva a Körösöket szabályozó társulatoktól, csak a Berettyót szabályozónak mintegy tizenkét évi működését emelem ki, mely nem állott kevesebből, de nem is többlet, mint hogy a csatorna kiásása s ilyen amolyan ugynevezett védőtöltések készítése után, magyareMBERHEZ illően, fÁRADALMAIT kipihente, a tagsági díjakat, ha épen jónak látta beszédte, s tisztviselőit fizette, s töltéseit az isteni gondviselésre bízta. Nem is volt semmi baj — míg árvíz nem volt, de bezzeg már az 18%-ik árvizek megmutatták, hogy a munka nem jó, a töltések meg épen rosszak.

Azonban a ki tizenkét évig alszik, az nem

könnyen ébred, s ha valami uton-módon mégis csak felzavartatik hosszú nyugalomból — egy-két év csak kívántatik, hogy szeméit kidörzsölje és zsibadt tagjait, ha nem is rugékony, de legalább hasznavehető állapotba helyezze?! Így az 18%-ik árvizek a társulatot egyáltalán nem riasztották fel hosszú tespedéséből, de annyit még is eredményeztek, hogy a tisztelt társulatról ellehetett legalább mondani: nem halt meg, hanem csak alszik. Mert hiszen választott új elnököt s nem tudom még mit, s ennyi egyszerre elég is volt, hogy a munkából holnapra is maradjon. El is telt az 1870. nyár és ősz s a Berettyó töltséi megmaradtak a régi rosz karban, de bezzeg megbosszulta magát az 1871-ki tél az árvíz jobbra-balra döntötte a hatalmas sáncokat és mintha nem is lettek volna, úgy elseperte őket és tett a Berettyó annyi kárt, hogy ennek árán alkalmasint még egyszer meglehetne szabályozni. No de tán ennek is meg van a maga haszna, mert a társulat most csak magához jött s mulasztásait helyreállítja? Lehet, — mi mai napig legalább semmi jelét nem látjuk, itt ugyan egyetlen embere sem dolgozik, s jaj nekünk, ha a bekövetkezendő tél nedvesség dolgában idős testvérét csak utánozni is akarja; mi lesz akkor vetéseinkből? ki térítendi meg a kárt, melyet e társulat hanyagsága miatt szenvedhetünk?! Pedig épen Szeghalom, hová a Berettyót messzeségesen vezették, az, mely a társulattól jogosan követelheti, hogy a védtöltések úgy elkészíttessenek, hogy veszélynek kitéve ne legyen; s még is Szeghalom az, mely iránt a társulat csak annyira érdeklődik, hogy tagsági illetményét hűségesen beszédi. Hejh pedig az 1871. évi XI. törvény cikk ugyancsak világosan körülírja a társulatok teendőit, csak azt nem tudom, vajon az a Berettyótársulatot is kötelezi-e? Kétkednem legalább szabad, mert különben hogyan történhetnék, hogy az a központi igazgatóság dacára és annyi sürgetés ellenére sem tesz semmit?

K.

Ujdonságok.

— **Rendkívüli megyei közgyűlés** tartott e hó 11-én, melynek tárgyát a belügyminisztériumtól visszaküldött megyeszervezési munkát némely részeinek kiigazítása képezte. E kiigazítások a legtöbb államadót fizetők névsorának megállapítására, némely választó-kerületek újból alakítására és a jogosult választók összeírására az 1869-ik évi követválasztók lajstromával összhangba hozatalára vonatkoztak, s mind a három irányban teljesítettek. A közgyűlésen, melyen a főispán elnökölt s melyet a szervezési küldöttség rövid ülése előzött meg, — kevesen voltak jelen, s a gyűlés is hamar véget ért, miután a küldöttség már megelőzőleg teljesen elintézte a teendőket s így csak kevés munkálatokat kellett elfogadni. Mint értesülünk, a gyűlés eredményéről a szükséges feltevések már felküldettek a kormányhoz s így várható, hogy a szervezési munkálatok rövid idő múlva végleg helybenhagyva leérkeznek, s ekkor a bizottsági tagok megbeszerte megválasztása tárgyában teendő intézkedések végett fog ismét közgyűlés tartatni.

— **Igérletünkhöz** képest, az e megyebeli legtöbb államadót fizetők most már teljesen és végérvényesen megállapított névsorának közlését jövő számunkban megkezdjük. — Fölemlítjük egyszersmind, hogy a megye a virilisták névsorán kívül a választók névsorát is kinyomatni rendelte s e kinyomatandó név-lajstromok néhány krajcárnyi árért a megye pénztári tisztségénél kapkátók lesznek.

— **A szarvasi ágost.** hitvallásnak egy emeletes főiskoláját még egy emelettel szándékoznak feljebb emelni.

— **Debrecenben** Csokonai Mihály szobrának leleplezési ünnepélye e hó 11-én kedvező idő mellett s roppant közönség jelenlétében ment végbe.

Imre Sándor hatásos emlékbeszédét Buzás Pál tanár olvata fel, maga a leleplezés pedig az énekdarallása közben történt meg, mire Szász Károly olvasta föl pályanyertes költeményét. Este a színházban diszeladás tartatott.

+ **A Ferentzy-féle utca** elején undorító büzt bocsátó csatorna diszelog, mely a mellett, hogy az oly költséges járdát már tökéletesen elrongálta, a közegészségre is igen kártékonyan hat. Megfoghatatlan, hogy rendőrségünk figyelme, a város kellemé közepén fekvő ily botrányszerű ügyre ki nem terjed.

+ **A polgári kaszinó** ma délután 3 órakor tisztújító közgyűlést tart. Kívánatos volna, hogy a tagok minél nagyobb számmal jelenjenek meg e gyűlésen, s tapintatos választások által adnának némi lendületet az egylet pangó életének.

Vegyesek.

Thiers mint kanonok. A párisi „Presse“ értesítése szerint Thiers a római pápától a vaticáni székesegyház kanonokjának címét nyerte. Ez a cím ugyanis régi szokás szerint mindig megillette a francia nemzet főnökét, jelenleg tehát a köztársasági elnök kapta meg azt.

— **A levelezési lapok** használata lassankint egész Európára kiterjed. Legújabbán az olasz kormány határozta el e kényelmes levelezési mód meghonosítását s most még csak a körül forog a kérdés, 5 vagy 10 centesimi legyen-e a viteldíj. A kormány tíz centesimit kíván, de a parlament alkalmasint ötre szállítja s épen ez által fogja megkedveltetni s haszonhajtóvá is tenni.

Egy fegyencz vége. A napokban hozta meg a távirat híré, hogy a magán fogság rendszerére alapított bruchsalii fegyház egy része leégett. Az égés okáról és részleteiről a következőket jelentik: Egy Schwäble nevű fegyencz Württembergből már 2 év előtt rendkívüli ügyességgel megmenekült e fegyházból, de nemsokára ismét elfogott. October 6-ára következő éjjel ismét szökést kísérelt meg. Czellájából sikerült neki egy felügyelő szobájába hatolni, a hol magához vette a fegyházi templom kulcsát, s a felügyelő kardját. A mint a felügyelő szobájából kilépett, észrevették és üldözésre indultak. A fegyencz végig szaladt a folyóson, kinyitotta a templomot, bezárta maga után, s aztán felment a toronyba s kiállott ennek karzatára. Most már a szabadban volt, de szédelgő magasságban s további szabadulás reménye nélkül. Üldözöttil egyhamar nem felhetett, mert a toronyba vezető nagy csapóajtót lecsapta. A fegyencz ekkor kétségbeesésében a pusztítás művére határozta el magát. Ott talált cserépdarabokkal bezúrt a fegyház oldalszárnyainak ablakait. Egy óra hosszáig üzte így vad játékát a fegyházfelügyelők s a katonaság nagy bosszankodására, midőn egyszerre csak tűz ütött ki a templom tetőzetéből. Schwäble felgyújtotta a templomot. Hasztalan volt minden erőlködés, a templom, a könyvtár s általában a fegyház egész főhomlokzata menthetlenül leégett egész a boltzatig. Senki sem tudta, mi lett Schwäbléből. Sikerült-e megmenekülnie vagy benveszett a tűzben? Csak másnap délután 2 órakor jöttek rá, hogy Swäble a torony fenmaradt falán van. Létrákkal igyekeztek, most a gyújtogatót kézrekeríteni, de ő a keskeny falról is kövöket dobált a közeledőkre és kardjával fenyegette őket. A katonaság lövései nem találták el, míg végre egy fegyencz mégis sikerült feljutni a falra. Ekkor iszonyu küzdelem fejlődött ki a két fegyenc között. Swäble kardjának nem vette hasznát, mert a falra kuszott fegyenc egy szerencsés fogással megkapta a kardot, kirántotta azt Swäble ekkor sem tágitott, a birkózás tovább tartott, míg végre a támadónak sikerült Schäblét lelökni a falról. A szerencsétlent a háztetőről, melyre esett, súlyosan sebesülve szedték fel, úgy hogy 1 óra múlva meghalt.

A kakasviadal és prédikáció. Lawrenceben

(Kansas) nem kis érdekeltséggel viseltetnek a sport azon neme iránt, mely műszóval „kakasviadal“-nak neveztetik. Egy alkalommal a templomban prédikáció alatt az a hír terjedt el, hogy közelben két erős kakas vi párbajt s a hallgatóság kezdett egyenkint kisompolyogni úgy, hogy csaknem egyedül volt már a szónok, midőn az ablakon át betörő ujjongásokból érté meg, hogy miben áll a dolog; nagyhirtelen be is végezte azután a beszédet, mondván: mindnyájan nyomorult bűnösök vagyunk s nyomban kikiáltott az ablakon: melyik győzött? Egy kicsit amerikaias, de így hordja a hír szárnya.

Gazdaszat, ipar és kereskedelem.

Hetivásári tudósítás.

Gyula oct. 13. Nagy piac volt; a szekérforgalom megközelítette a 700-at; mindenféle gabonafélélt 300 szekeren, ezek közt csöves kukuricát több mint száz szekeren hoztak.

A buza részint megtartotta árát, részint emelkedett; emelkedett pedig a vékony szemű laza vetni való és a 84—85 fntos buza, az árpa és zab változatlan maradt, az ó kukurica 30—40 krral köbönként csökkent, — mert szemes vevő 7—7.20—30 kron szép ó tengerit vehetett, míg a vékás kofák 7.60—80 kron, sőt reggel még 8 frton is adták köblét.

A csöves kukurica mérsékelt kelet mellett 10—15 krral vékánként lejjebb szállt, — legnagyobb része 80—85 kron kelt, csak a kitért érett és szép ment 90 kron; a zsengeből egy két kisebb részlet 70 kron is volt vehető. — Az új morzsolt kukurica reggel 6.30—40 kron, később 6 fton, 12 óra tájban pedig 5.80 kron is volt kicsiben kapható, mit rögtöni etetésre sokan vettek.

A szarvasmarha és lóvásár csak középszerű volt, mint a mult heti, úgy szólván kelendőség nélkül, nagyobb testű jobbacsa husu 13 darab meddő tehenet egy kupec tulságos árra tartotta s e miatt a mészárosok nem vehettek tőle.

Egy kisebb magyar kos, egy másik szintén kisebb csapat magyar juh is volt; Belényes vidékéről hajtották helybeli és kétegyházi kupeczek; ez utóbbiak párját 10 frtra, amazokét 13—14 frtra tartották.

A sörtesvásár csak középszerűnek mondható, mintegy 500 drb forgalommal; a sovány malacok és süldők ára lejjebb mert ismét. Javitott félhusu süldők jócskán voltak; a helybeli hentesek néhány darabot, — leginkább olyanokat, melyek nem akarnak enni — mérsékelt áron vették, leginkább 21—22 kron vették fontját olyan süldőknek is, melyek 120—140 fontig nyomtak egyenkint. Ez ár nincs arányban a sovány disznó tavaszi, úgy az árpa és kukurica időközi árával.

Tüzifa igen sok jött és mult heti mérsékelt áron lassu kelet mellett még 12 órakor sem birt elkallódni; így a felesen érkezett szénnek is kevés volt a kovácsa, falukról alig jöven egy-két vevő.

A nádból többecske jöven, lassubb volt a kelete, és terhenként 50, itt-ott 100 krral olcsóbb volt.

Káposzta ma volt először többecske 60—70 szekényi, — ára 2.80 krtól fel 5 ftig volt leginkább csendes kelet mellett a minőséghez képest. A káposzta az idén elég nagy és nehéz, csak hogy még sok zöld van benne és vastag a levelek bordája.

Halat a békési, dobozi és gyulai vizről hoztak 3 szekeren s több csolnokon, — egy szekeren pedig jég közt hitvány aprós potykat a szentesi Tiszáról, vagy annak valami árteréről.

Fontja a legfrissebbé, legszebbé 20—25 kron, a középszerűé 14—16 kron, a csekélyé 8—10 kelt, de lassan.

Sz. L.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:

Hajóssy Otto.

HIRDETÉSEK.

Valódi amerikai varrógépek jótállás mellett.

Dúsan aranyozott, szép kiállítású vas sarkeresztek különféle nagyságban.

Petroleum lámpák, és azokhoz valódi amerikai szagtalan fehér petroleum.

Fegyverek, öntött vaskályhák, takarékos konyhák (Sparherde) és zománczott edényeiket ajánlják a legolcsóbb árak mellett.

97) 9—14

Scherfeneder és Grabner

vas- és fűszer kereskedők az arany kaszához, Dessewffy-házban, a kápolna közelében.

Árverési hirdetmény.

A gyulai járás-szolgabírósa részéről hivatalosan közhírré tétetik, miszerint Kalmár József orosházi felperes javára A. Papp József, D. Nagy István és G. Szilágyi Sándor gyula-vári lakosok s alperesektől biróilag lezálogolt következő ingóságok: jelesen lovak, sertések, kocsik és takarmányneműek, — f. évi november hó 13-ik napjának, d. e. 9 órakor Gyula Vári községében alperesek lakásánál biróilag elárvereztetni fognak, mire a venni kívánkozók azonnali készpénz fizetés mellett meghívottnak. Kelt Gyulán, október 12. 1871.

216) 1—3

Baranovics Gergely
főszolgabíró.

Bandhauer György
m. esküdt, végrehajtó bíró.

Pesti tőzsde és váltó intézet

Tőzsde megbízásokat

szokásos pontossággal elintéz a

PESTI TŐZSDE ÉS VÁLTÓ-INTÉZET

PEST, takarékpénztári palota.

215)

1—3

A mi elkülönített tőzsde intézetünk

f. é. okt. 1-én könnyebbségre nyitattott, árfolyam és távirdai összeköttetésről legjobban gondoskodva van. Hallgatagság biztosítottik.

Egyszersmind ajánlunk

400 frankos török részleges kötvényeket

12 forintjával, minden további befizetés nélkül.

Pest takarékpénztár palotájában.

SILBERSTEIN JÓZSEF

Gyulán, főter, Prág-ház
ajánlja a n. é. közönség becses figyelmébe
dusan ellátott

fűszer, anyag és festék
KERESKEDÉSÉT.

A most bekövetkezett téli időnyre különösen ajánl

finom jamaikai rhumot, chinai
és pecco-theát,

cukrot, kávé, rizst
és legfinomabb

aradi Neumann-gyári lisztet,
továbbá: valódi

amerikai petroleumot

és finom lámpa-olajat, fagygyan gyertyát
(Stearin) stb. legjutányosabb árak mellett.

Végül, e hó 1-seje óta kereskedésében le-

vélbélyeg eladás és levél gyűjtő szek-

rény van alkalmazva a n. érd. közönség
nagy könnyebbségére, a mennyiben leve-

114) lek bármely időben feladhatók. 2—3

ÚJ ÜZLETNYITÁS.

Grosz és Steiner

teljes tisztelettel értesítik a nagyérdemű közönséget, hogy itt B.-Gyulán özvegy Kráhné
asz. helyiségeim, a „Magyar Király“ szállodával átellenben

gőzfűrészmalmi épület- és tűzifa raktárt

nyitottak, hol szintén egész épületekhez megrendeléseket vállalnak, és törekvésük leendő, a n.
érd. közönség becses bizalmát pontos kiszolgáltatás és a legjutányosabb árak által minden
tekintetben kiérdemelni. 113) 3—3

A szenvedő emberiségnek tudomásul.

Bátorkodom ajánlani, a szabadalmazott
hordozható gőzfürdőt

mely is télen, nyáron egyformán használható, használata után, minden hűtéstől keletkezett, csuzos, reumatikus nyavalyáktól, ha annyira elmakacsodtak is, hogy más orvosszerelésnek nem engedtek, rövid idő alatt, alaposan megszabadultak, mi is több mint hatszáz szenvedőnél sikerült. Vidéki súlyos betegekhez, kik hozzám nem jöhetnek, illendő utazási díjam megtérítése mellett, gépemmel működni, akárhová elmenni ajánlkozom, a hozzám küldött levelekre azonnal válaszolok.

Lakásom, Gyula, kis mézárszék utca 223. szám

Wladár Pál
tulajdonos.